

dalit chce použití porady lékařů v místě praxi konajících. Lékaři mají také k tomu přihlížeti, aby nejen plnění, zátkování a rozesílání minerálních vod odpovídalo zdravotně policejním předpisům, nýbrž aby také ničeho při tom nebylo opomenuto, čeho třeba k udržení jich účinnosti a síly. (Viz čl. Prameny léčivé.)

Místo splnění (splniště).

I. Pojem.

Místem splnění jest místo, kde dlužník věřiteli plniti jest povinen resp. plnění s právními účinky nabídnouti jest oprávněn. Římské právo znalo toliko odsouzení k placení v místě žaloby; z toho však výjimku činily již *actiones stricti iuris*, jimiž nárok na určitou sumu nebo věc nemohl býti vymáhán jinde, než v ustanoveném místě splnění. Nebylo-li splniště smlouveno, byl dlužník oprávněn věřiteli nabídnouti plnění v každém ne nepříhodném místě, kdekoli jej zastihl (l. 39 D de sol. 46, 3), a s druhé strany byl povinen plniti tam, kde věřitel na něho žalobu podal, jež ovšem se přípouštěla jen u soudu pro dlužníka příslušného. Toliko týká-li se obligace věci individuálně určité, jest splništěm z pravidla místo: *ubi res est resp. ubi res relicta est* (l. 47 pr. § 1 D de legat. 1).

A) Právo občanské.

I. Místo splnění může býti mezi stranami výslovně smlouveno a pak platí tyto zásady:

1. Dlužník nesmí na jiném místě plniti, aniž věřitel na jiném místě plnění žádati (§§ 902, 1413 o. o. z.).

2. Bylo-li smlouveno více míst platebních, může dlužník plniti v kterémkoli z nich (§ 906 o. o. z.).

3. Je-li s plněním umlouveno plnění vzájemné, tedy plnění z ruky do ruky, platí místo plnění umlouvené pro plnění i pro plnění vzájemné (roz. ze dne 24. června 1885 č. 6649, resp. nář. č. 124);

4. může však místo platební od místa dodávacího býti též rozdílné (roz. ze dne 26. září 1878 č. 8726, sb. 7158).

5. Přípovědí však, že zaplacení na jisté místo bude posláno, neobsahuje úmluvu místa platebního a nezakládá tedy *forum solutionis* (roz. ze dne 2. května 1883 č. 3601, sb. 9421).

6. Bylo-li místo splnění výslovně umlouveno, jest pokládati odeslané věci teprve tenkrát za odevzdané, když je příjemce obdržel (§ 429 o. o. z.).

II. Není-li ohledně místa splnění ničeho umlouveno, a neplyne-li toto také z povahy nebo účelu smlouvy, mají býti odevzdány věci nemovité v místě, kde se nacházejí, věci movité v místě, kde slib byl učiněn (§ 905 o. o. z.). Při předmětech — a to platí především o nemovitostech — nedopouštějících hmotného odevzdání, kde tedy dle § 427 o. o. z. má místo symbolická tradice, může pro povinnost k odevzdání platiti též jiné místo splnění, než kde tyto se nacházejí (roz. ze dne 6. prosince 1859 č. 13.843 sb. 992). Místo splnění jest však pokládati také tehdy za umlouvené, když vysvítá z úmluv jiných, jako ku př. slib zaplatiti »na určitém trhu« označuje netoliko čas, nýbrž i místo platební (roz. ze dne 10. dubna 1872 č. 13.726 sb. 4568).

III. Právní účinky.

1. Nebyla-li smlouva v náležitém místě splněna, nemá druhá strana práva žádati zrušení, nýbrž toliko náležité splnění smlouvy a náhradu (§ 919 o. o. z.).

2. Platy, jež nezakládají se ve smlouvě, jest dlužník povinen zapřavit toliko v místě svého bydliště (§ 1420 o. o. z.), pročež nemusí peníze donést do bytu věřitelova (roz. ze dne 20. dubna 1865, č. 2881, sb. 2159).

3. Zvyků ohledně místa platebního dovolávati se nelze (roz. ze dne 26. června 1860 č. 677 sb. 1154).

4. Nežádal-li sám věřitel, aby mu peníze poštou byly zaslány, nestane se zaplacení perfektním odevzdáním dotyčného obnosu poště (roz. ze dne 25. května 1859 č. 4563, Peitler 186).

5. Místo splnění umluvené pro splnění dluhu hlavního platí i pro závazky vedlejší (roz. ze dne 4. února 1873 č. 936 sb. 4867).

6. V případě sporu o místo splnění nemůže toto býti soudcem určeno (roz. ze dne 2. května 1866 č. 3771 sb. 2481).

7. Místo platební resp. forum contractus ustanovené v úpise dlužním do knih vloženém platí i oproti nástupcům dlužníkovým (roz. ze dne 21. května 1879 č. 5557, sb. 7481; ze dne 22. listopadu 1877 č. 10.349, sb. 6668), byť i místo splnění ve knize pozemkové vyznačeno nebylo (roz. ze dne 10. prosince 1878 č. 11.091, sb. 7244).

8. Úmluva o určitém místě platebním (resp. o forum contractus) v pochybnosti neplatí pro závazek rukojemský, poněvadž rukojemství nemůže sahati dále než se byl rukojmě výslovně zavázal (§ 1353 o. o. z.); (roz. ze dne 11. listopadu 1880 č. 8329 sb. 8180, ze dne 17. února 1875 č. 1116 sb. 5640, ze dne 10. listopadu 1858 č. 12.262 sb. 658, ze dne 11. října 1857 č. 10.446, sb. 446).

B) Právo obchodní.

I. V souhlase s §§ 902 a 905 o. o. z. musí se státi splnění obchodu v místě ve smlouvě ustanoveném, nebo jež dle povahy obchodu nebo úmyslu kontrahentů za místo splnění jest pokládati (čl. 324, 1. odst. obch. z.).

1. Dle toho platí za místo splnění platební místo ve faktuře udané, ač není-li ve faktuře samé jinak stanoveno (roz. ze dne 12. června 1890 č. 5311, »Ger. Halle« 1890 : 32, ze dne 24. srpna 1887 č. 7253 sb. 11.718; ze dne 12. ledna 1886 č. 15.098 sb. 10.890, ze dne 2. října 1884 č. 9727 sb. 10.191; ze dne 27. února 1884 č. 2061, sb. 9910, ze dne 7. února 1893 č. 14.887 sb. 9294). Dle nov. jur. nor. (zák. ze dne 1. srpna 1895 č. 111 ř. z.), má-li místo platební ve faktuře udané založiti forum contractus, musí faktura obsahovati též poznámku, že v tomto místě z dotyčného obchodu žalobu podati lze.

2. Z úmluvy ohledně místa splnění smlouvy pro stranu jednu neplyne však nutně pro druhou stranu povinnost smlouvu splniti na témž místě. Z okolnosti, že vezme prodáváč na se útraty dodání, ještě neplyne, že by místo, kam věc má býti poslána, muselo pro prodáváče platiti za místo splnění (roz. ze dne 11. března 1885 č. 2046, sb. »Adl. a Cl.« č. 1205).

3. Místo dodání zboží ve smlouvě ustanovené nezakládá kompetenci soudu tohoto místa pro žalobu o zaplacení. Z čl. 324, který mluví o místě splnění pro zavázaného, vysvítá, že při obchodech dvoustranných, kde tedy dva závazání stojí naproti sobě, i místa splnění mohou býti různá. Povinnost zaplatiti není pouhou vedlejší povinností kupcovou, nýbrž závazkem samostatným pro něho z kupní smlouvy vznikajícím (roz. ze dne 26. září 1878 č. 8726 sb. »A. Cl.« č. 799).

4. Sporno jest, zdali označením místa odevzdání v nákladním listě zakládá se smluvní místo splnění; roz. ze dne 19. února 1879 č. 869 »A. Cl.« č. 827 to popírá tvrdíc, že ta okolnost, že v nákladním listě místo odevzdání a jméno adressáta musí býti uvedeno, nezakládá ještě smlouvu o místě splnění, jak vysvítá z čl. 402 obch. z., dle něhož odesýlatel zboží může, pokud nebyl doručen po příchodu zboží na místo odevzdání list nákladní příjemci v něm označenému, povozníka poukázati, aby zboží vrátil nebo jinému příjemci vydal, kteréhož příkazu povozník uposlechnouti musí. Naproti tomu odpovídá roz. ze dne 26. dubna 1882 č. 4693 sb. »A. Cl.« č. 1022 k této otázce kladně s odůvodněním, že čl. 402 obch. z. tu užití nelze, a že článkem tímto se obchodu povoznickému povaha smluvní neodnímá. Názor tento jest tím spíše schválný, uváží-li se, že dle obchodních zvyklostí prosté přijetí faktury, lístků objednacích, dodávacích, v nichž platební místo jest udáno, dle konstantní praxe zakládá forum solutionis, což rovněž o listu nákladním platiti musí.

5. Klausuli »ze stanice X.« jest pokládati za stipulaci místa splnění (roz. ze dne 11. dubna 1883 č. 2118, časop. »Jur. Bl.« č. 26).

II. Není-li tu podmínek ad I. uvedených, má zavázaný plniti v místě, v němž v čas uzavření smlouvy měl svoje obchodní sídlo nebo v nedostatku tohoto své bydliště (čl. 324, 2. odst. obch. z.). Výjimkou:

1. má určitá věc, o níž kontrahenti v čas uzavření smlouvy věděli, že se nalezá jinde, než v obchodním sídle resp. bydlišti zavázaného, býti odevzdána v místě, kde se nachází (čl. 324, posl. odst. obch. z.).

2. Platy peněžní vyjímajíc vyplacení papírů indossovateľných (rubopisem převoditelných) nebo majiteli svědčících, jest dlužník povinen, ač neplyne-li nic jiného ze smlouvy nebo povahy obchodu anebo z úmyslu kontrahentů na svoje nebezpečí a útraty předsevzítí v místě, kde věřitel měl v čas vzniku pohledávky svoje obchodní sídlo nebo v nedostatku tohoto svoje bydliště. Avšak tímto ustanovením se ničeho nemění na zákonném místě splnění dlužníkově (čl. 324 obch. z.) ohledně soudní příslušnosti a jiných vztahů (čl. 325 obch. z.). Ani výslovný závazek žalovaného, že zašle dlužný obnos do bydliště žalobcova, nezakládá ve věcech obchodních forum contractus (roz. ze dne 1. ledna 1881 č. 14.220 z r. 1880, sb. »A. Cl.« č. 947).

3. Prodavač nese nebezpečí, jež by zboží při dopravě stihlo, tehdy, jestliže dle smlouvy měl povinnost odevzdati zboží v místě, kam doprava směřovala, takže toto místo platí pro něho za místo splnění (čl. 345, 2. odst. obch. z.). Místo, kam zboží má býti dopraveno, není vůbec dle čl. 345 obch. z. vždy, místem splnění, platí však jako takové potud, pokud dle stavu věci není oddůvodněna domněnka, že místem splnění jest místo jiné. To plyne z povahy věci a potvrzuje to též čl. 345 obch. z., jelikož tu se praví, že z převzetí výloh s odesláním do určitého místa spojených ještě neplyne, že by bylo toto místo místem plnění, předpis to, kterýž připouští jen ten výklad, že všeobecně místo určení jest pokládati také za místo splnění (roz. ze dne 15. prosince 1881 č. 10.501, sb. »Adl. Cl.« č. 1004).

4. Bylo-li smlouveno, že zboží má býti posláno »franco do X.«, jest sice prodavač povinen všechny výlohy se zasláním spojené sám zapraviti, z toho však ještě nenásleduje, že prodavač také nebezpečí dopravy pře-

vzal, a že místo dotčené jest místem splnění (čl. 345, 2 odst. obch. z.) (roz. ze dne 30. ledna 1884 č. 13.504 časop. »Jur. Bl.« r. 1885 č. 28).

C) Právo směnečné.

K podstatným náležitostem směnky náleží udání místa, kde směnka vyplacena býti má; místo udané při jménu nebo firmě trassátově platí pro směnku, pokud není místo platební výslovně vyznačeno, za místo platební a zároveň za bydliště trassátovo (čl. 4 ad 8 sm. ř.). Udání místa platebního jest nezbytnou podmínkou platnosti směnky a slouží k jistotě obchodu směnečného. Směnka »splatna kdekoli« má dle názoru Blaschkeho býti zaplácena v místě při jméně trassátově udaném; není-li žádné místo udáno, jest směnka neplatna. Presentace k placení musí se státi v místě splatnosti ve směnce obsaženém a to v obchodních místnostech a v nedostatku těchto v obydlí toho, jemuž směnka k placení se prezentuje (čl. 91 sm. ř.). Ohledně otázky, zdali po akceptaci poznámka domicilu může ve směnce býti učiněna, zaujímal nejvyšší soudní dvůr po více let důsledně stanovisko, že dodatečně připojený domicil jako místo splatnosti směnky zakládá námitku nepřislusnosti. Roz. ze dne 2. března 1892 č. 1876, časop. »Jur. Bl.« č. 41 uznalo odchylně od dřívějších rozhodnutí, že námitka neoprávněného připojení poznámky domicilu po akceptaci sama o sobě netvoří námitku v právu směnečném se zakládající (viz čl. Směnka a Forum contractus).

Moc právní.

Podstatná známka tohoto pojmu právního záleží v tom, že se jím označuje jisté stadium, v němž úřední vyřízení nebo rozhodnutí z pravidla způsobem konečným a právně závazným působí.

A) Civilní řízení soudní.

I. Rozeznává se právní moc formální a materiální. Formální právní moc nastupuje, nelze-li již žádným opravným prostředkem v odpor bráti soudcovské rozhodnutí nebo soudcovský rozsudek a předpokládá, že všechny řádné opravné prostředky jsou vyčerpány. Následkem toho jeví pak právní moc značné účinky na poměr posud sporný a na právní sféru stran v něm účastněných; právní mocí zakládá se nový právní poměr, jímž strany jsou vázány, resp. kterýž jest základem právního stavu výrokem soudcovým způsobeného; tento stav vázanosti, vztažmo právní účinky, jež pojí se ke konečným soudcovským nařízením a rozsudkům, sluje materiální právní mocí, již římské právo charakterisuje větou »sententia indubitata, quae nullo remedio attentari potest« (1, 23 § 1 D. 12, 6).

II. Rozsah právní moci jest velmi sporný. Savigny vztahuje právní moc netoliko na vlastní soudcovské rozhodnutí (tenor rozsudku), nýbrž i na důvody rozsudku resp. rozhodnutí. Proti tomuto náhledu se právem namítá, že často souhlasné nálezy ve svých rozhodovacích důvodech si odporují, ana každá instance z jiných důvodů ve věci samé souhlasně rozhodla; pročez Unger tvrdí, že právní moc rozsudku sahá jenom potud, pokud sahá jeho obsah a že právní moc může se vztahovati vždy toliko na určitý nárok žalobní. Německý civilní řád soudní přiznává se v motivech úplně k názoru Ungerovu a ustanovuje (§§ 292, 293), že rozsudky jenom potud nabývají právní moci, pokud jimi rozhodnuto bylo o nároku na soud vzneseném žalobou nebo žalobou vzájemnou; důvody nikdy právní moci účastny nejsou. O této sporné otázce vyslovuje se Ullmann v souhlase s tím, co právě uvedeno, následovně: »Přířknutí nebo odepření žalobního nároku jest rozhodnutím, které materiální právní moci nabývá, ať již jest obsaženo